



Številka: 6263-1/2015/35
Ljubljana, 26. november 2015
EVA 2015-3340-0002
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE Gp.gs@gov.si
ZADEVA: Odlok o razglasitvi Obhodov kurentov za živo mojstrovino državnega pomena – predlog za obravnavo
1. Predlog sklepov vlade:
Na podlagi 20. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 30/11 – odl. US, 90/12 in 111/13) je Vlada Republike Slovenije na ... seji ... sprejela naslednji
S K L E P
Vlada Republike Slovenije sprejme Odlok o razglasitvi Obhodov kurentov za živo mojstrovino državnega pomena in ga objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.
Mag. Darko Krašovec generalni sekretar
Prejmejo:
<ul style="list-style-type: none">– Ministrstvo kulturo– Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo– Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje– Slovenski etnografski muzej, Metelkova 2, 1000 Ljubljana
2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:
NE
3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:
mag. Ksenija Kovačec Naglič, sekretarka mag. Gojko Zupan, sekretar
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:
Pri pripravi gradiva so sodelovali strokovnjaki, zaposleni v Slovenskem etnografskem muzeju, ki opravlja naloge koordinatorja varstva žive dediščine po Zakonu o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1).
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:
/
5. Kratek povzetek gradiva:
Koordinator varstva kulturne dediščine – Slovenski etnografski muzej je skladno z Zakonom o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1) predlagal razglasitev Obhodov kurentov za živo mojstrovino državnega pomena.

Vlada RS lahko z odlokom o razglasitvi za živo mojstrovino razglasi živo dediščino, ki je pomemben del življenja na območju Republike Slovenije oziroma pomemben vir za razumevanje zgodovinskih procesov, pojavov in njihove povezanosti s sedanjo kulturo.

Obhodi kurentov spadajo med vidnejše tradicionalne pustne šege v Sloveniji, kurent je najbolj prepoznaven slovenski pustni lik. Dokumentirano se kurent pojavlja vsaj že od 1880. Lik kurenta in njihovi pustni obhodi so močno zasidrani v krajevno tradicijo, so pomemben del lokalne in regionalne identitete ter vplivajo na prepoznavnost krajev in regije. Lik kurenta, ki po ljudskem verovanju odganja vse slabo in prinaša srečo ter zadovoljstvo, je tudi eden od simbolov slovenske identitete.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA/NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA/NE
c)	administrativne posledice	DA/NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	DA/NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	DA/NE
e)	socialno področje	DA/NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	DA/NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

/

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki		Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje):				
<ul style="list-style-type: none"> - prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov, - odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov, - obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov. 				

II. Finančne posledice za državni proračun

Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo:

- proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep,
- projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in
- proračunske postavke.

Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih, navedenih v točki II.a.

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

Razglasitev žive mojstrovine nima neposrednih finančnih posledic.

8. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:

DA/NE

(Če je odgovor NE, navedite, zakaj ni bilo objavljeno.)

(Če je odgovor DA, navedite:

Datum objave: 14. 10. 2015

Zbiranje pripomb je bilo končano 28. 10. 2015.

Javna obravnava predloga odloka je bila 27. 10. 2015 na Ptuj.

V razpravo so bili vključeni:

- nevladne organizacije (nosilci žive dediščine, Zveza društev kurentov),
- predstavniki zainteresirane javnosti (izvedena je bila javna obravnava),
- predstavniki strokovne javnosti (koordinator varstva žive dediščine Pokrajinski muzej Ptuj - Ormož, Znanstveno-raziskovalno središče Ptuj).

Mnenja, predlogi in pripombe z navedbo predlagateljev:

Pripombe so bile predvsem vsebinske. Zapisnik javne obravnave (dokument št. 6263-1/2015/30 z dne 28. 10. 2015) ter pregled vseh pisnih pripomb in odgovore nanje (dokument št. 6263-1/2015/31 z dne 5. 11. 2015) hrani Ministrstvo za kulturo.

Upoštevani so bili:

- v celoti,
- **večinoma,**
- delno,
- niso bili upoštevani.

Bistvena mnenja, predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani, ter razlogi za neupoštevanje:

Ni bilo mogoče upoštevati predlogov, ki presegajo namen in obseg razglasitve žive mojstrovine, kot je ta določena z ZVKD-1 (npr. določbe o spodbujanju raziskovanja zunaj okvirov delovanja javne službe, kot je predvidena z ZVKD-1).

Javnost je bila vključena v pripravo gradiva v skladu z določbami ZVKD-1.

9. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:

DA/NE

10. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:

DA/NE

Mag. Julijana Bizjak Mlakar
MINISTRICA

PRILOGA 3 (jedro gradiva):

Na podlagi 20. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 30/11 – odl. US, 90/12 in 111/13) izdaja Vlada Republike Slovenije

O D L O K **o razglasitvi Obhodov kurentov** **za živo mojstrovino državnega pomena**

1. člen

Za živo mojstrovino državnega pomena se razglasi enota žive dediščine *Obhodi kurentov, EID 2-00006* (v nadaljnjem besedilu: živa mojstrovina).

2. člen

Vrednote, ki utemeljujejo razglasitev za živo mojstrovino, so:

- obhodi kurentov spadajo med vidnejše tradicionalne pustne šege v Sloveniji;
- s Kurentovanjem na Ptuju, ki poteka od šestdesetih let 20. stoletja, je kurent postal najbolj množičen tradicionalen pustni lik na Ptujskem in Dravskem polju, v Halozah in Slovenskih goricah ter danes tudi najbolj prepoznaven slovenski pustni lik;
- kurentov izvor še ni pojasnjen, obstaja nekaj domnev, povezanih z ilirsko-keltskim izročilom; kot del pustnih oračev se kurent dokumentirano pojavlja vsaj že od 1880; leta 1884 se kurenti v literaturi že omenjajo kot samostojni pustni liki;
- pustno skupino sestavljajo kurenti, ki so opravljeni v kurentijo, katere videz se z leti nekoliko spreminja, vendar ohranja osnovne elemente (kožuh, veriga z zvonci, kapa z rogovi ali perjem in naličjem s poudarjenim šilastim nosom in dolgim jezikom, ježevka);
- za hranjenje in prezentacijo kurentij tako iz preteklosti kot tudi iz sedanjosti skrbi Pokrajinski muzej Ptuj - Ormož;
- lik kurenta in njihovi pustni obhodi so močno zasidrani v krajevno tradicijo, so pomemben del lokalne in regionalne identitete ter vplivajo na prepoznavnost krajev in regije; lik kurenta, ki po ljudskem verovanju odganja vse slabo in prinaša srečo ter zadovoljstvo, je tudi eden od simbolov slovenske identitete.

3. člen

Živa mojstrovina se razglasi zato, da se poveča zavedanje o njenem pomenu na lokalni, regionalni in državni ravni, da se povečata njena prepoznavnost in javna dostopnost ter da se spodbudi njeno ohranjanje.

4. člen

Za celostno ohranjanje žive mojstrovine in podpiranje posameznikov in skupin, ki so njeni nosilci, veljajo naslednji varstveni ukrepi:

- spodbujanje nosilcev s Ptujskega in Dravskega polja, iz Haloz in Slovenskih goric h kontinuiranemu izvajanju pustne šege,
- spodbujanje k ohranjanju znanja izdelovanja kurentij v lokalnem okolju,
- spodbujanje prenašanja tradicije na mlajše generacije v lokalnem okolju,
- omogočanje seznanjanja s šego tudi zunaj pustnega časa,
- spodbujanje prezentacije nesnovnih in materialnih prvin šege v lokalnem okolju, na razstavah, strokovnih srečanjih, festivalih,
- zagotavljanje pogojev za hranjenje, varovanje, dokumentiranje, raziskovanje in interpretacijo nesnovnih, materialnih in prostorskih prvin šege pri izvajalcih javne službe varstva žive dediščine,

- dokumentiranje šege in hranjenje dokumentacije pri nosilcih,
- preprečevanje komercializacije in globalizacije, ki bi ogrozili tradicionalno šego v lokalnem okolju.

5. člen

Nosilci ohranjanja žive mojstrovine se evidentirajo v registru žive dediščine.

Nosilci zagotavljajo kontinuiteto izvajanja in ohranjanje šege.

6. člen

Strokovne naloge v zvezi z ohranjanjem žive mojstrovine opravlja koordinator varstva žive dediščine v sodelovanju s krajevno pristojno organizacijo za varstvo premične dediščine.

7. člen

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št.
Ljubljana,
EVA 2015-3340-0002

Vlada Republike Slovenije

dr. Miroslav Cerar
predsednik

OBRAZLOŽITEV:

I. UVOD

1. Pravna podlaga (besedilo, vsebina zakonske določbe, ki je podlaga za izdajo uredbe)

Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12 in 111/13)

20. člen (razglasitev žive mojstrovine)

(1) Živa dediščina z lastnostmi iz prvega odstavka 17. člena tega zakona, ki je vpisana v register, se razglasi za živo mojstrovino ob smiselni uporabi 12. člena tega zakona, pri čemer se določbe o javni obravnavi izvedejo tako, da se nanjo vabijo skupnosti, skupine in posamezniki, ki so nosilci žive dediščine, ki je predmet postopka razglasitve, in druga zainteresirana javnost.

(2) Akt o razglasitvi vsebuje tudi določbe glede celostnega ohranjanja žive mojstrovine, podpiranja skupin in posameznikov, ki so njeni nosilci, in varstva kulturnih prostorov, povezanih z njo.

(3) Akt o razglasitvi opredeli tudi način uveljavljanja avtorskih in sorodnih pravic, povezanih z živo mojstrovino ob upoštevanju predpisov, ki urejajo avtorske in druge sorodne pravice, vendar na način, ki mogoča javno dostopnost do žive mojstrovine in njeno prenašanje iz roda v rod.

2. Rok za izdajo uredbe, določen z zakonom

Zakon ne določa rokov za izdajo odloka.

3. Splošna obrazložitev predloga uredbe, če je potrebna

Razglasitev enote dediščine Obhodi kurentov, EID 2-00006, za živo mojstrovino državnega pomena je skladno z 20. členom ZVKD-1 predlagal koordinator varstva žive dediščine – Slovenski etnografski muzej (v nadaljnjem besedilu: koordinator).

Na podlagi predloga koordinatorja je ministrstvo, pristojno za kulturno dediščino (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), presodilo, da ima enota žive dediščine Obhodi kurentov, EID 2-0006, lastnosti, opredeljene v 17. členu ZVKD-1, saj je pomemben del življenja v Republiki Sloveniji ali njenih regijah in dragoceno prispeva h kulturni raznolikosti. Zato je pripravilo predlog odloka o razglasitvi.

Ob smiselni uporabi 12. člena ZVKD-1 sta ministrstvo in koordinator povabila nosilce in drugo zainteresirano javnost, da dajo mnenje o predlogu odloka o razglasitvi. Predlog odloka je bil objavljen na portalu E-demokracija. Obvestilo o javni obravnavi je bilo 14. 10. 2015 objavljeno na spletnih straneh koordinatorja in ministrstva. Zbiranje pripomb je bilo končano 28. 10. 2015, javna obravnava odloka pa je bila 27. 10. 2015 na Ptuju.

V postopku zbiranja pripomb in na javni obravnavi so bile dane predvsem vsebinske pripombe, ki so bile smiselno upoštevane. Zapisnik javne obravnave in pregled pisnih pripomb javnosti hrani ministrstvo v zadevi št. 6263-1/2015.

4. Predstavitev presoje posledic za posamezna področja, če te niso mogle biti celovito predstavljene v predlogu zakona

Razglasitev žive mojstrovine je ukrep varstva kulturne dediščine in na drugih področjih nima neposrednih posledic.

II. VSEBINSKA OBRAZLOŽITEV

Odluk o razglasitvi za živo mojstrovino državnega pomena je priznanje družbenega pomena žive kulturne dediščine. Nima neposrednih finančnih posledic za nosilce žive mojstrovine. Javna sredstva za ohranjanje žive mojstrovine lahko država ali občina prispeva v okviru javnih razpisov za ohranjanje kulturne dediščine. Razglasitev za živo mojstrovino je pogoj za kandidaturo za vpis na Unescov Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva.

Obhodi kurentov so pustna šega in prireditve na Ptujskem in Dravskem polju, v Halozah in Slovenskih goricah. Kurent ali korant je med obstoječimi tradicionalnimi pustnimi maskami Spodnjega Podravja od šestdesetih let 20. stoletja najbolj množičen tradicionalen in prepoznaven pustni lik. Takrat se je predvsem po zaslugi medijev razširila uporaba imena kurent, zadnja leta pa se vse bolj uveljavlja ime korant, kot mu pravijo na podeželju.

Pustne šege odganjanja zime izhajajo iz starosvetnih šeg, katerih tradicija sega v čas pred naselitvijo Slovanov. Prvotno so bili kurenti kot plužarji in spremljevalci del pustnih oračev (to tradicijo ohranjajo še danes). Njihovi samostojni obhodi so se po pisnih virih verjetno začeli v drugi polovici 19. stoletja v Markovcih in okoliških vaseh. Vsaj v šestdesetih letih 20. stoletja so začeli nastopati tudi zunaj domačega kraja. Na njihov videz in obnašanje je močno vplivalo prvo kurentovanje na Ptuj leta 1960, iz katerega je pozneje nastal največji mednarodni pustni festival v Sloveniji – Kurentovanje, ki vsako leto poteka na Ptuj. Danes se kurenti pojavljajo v skupinah, spremlja jih en ali več hudičev. Obiskujejo hiše, kjer zapešejo, domačini jim ponudijo hrano in pijačo, ženske pa jim podarijo robčke. Do druge polovice 20. stoletja so obhodi trajali od pustne nedelje do pepelnične srede, v zadnjih letih pa pustni čas na ptujskem območju traja od svečnice do pepelnice.

Kurenti so opravljeni v kurentijo, katere videz se z leti nekoliko spreminja, a ohranja osnovne elemente (kožuh, veriga z zvonci, kapa z rogovi ali perjem in naličjem s poudarjenim šilastim nosom in dolgim jezikom, ježevka). Do druge polovice 20. stoletja so se v kurentijo oblačili predvsem odrasli fantje, danes pa se, čeprav redkeje, tudi ženske in otroci. Do srede 20. stoletja so fantje kurentije praviloma izdelovali sami, končni videz pa je bil odvisen od materiala, ki so ga imeli na voljo. Današnja podoba kurentov je začela nastajati v šestdesetih letih 20. stoletja kot posledica folklorizacije in začetkov izdelave kurentij po naročilu pri lokalnih mojstrih, ki pa svoje izdelke nekoliko prilagajajo tudi želji naročnika.

Na ptujskem območju je v prvem desetletju 21. stoletja nekaj sto pernatih in rogatih kurentov, združenih v več kot 40 podeželskih in mestnih skupin, ki nastopajo v domačih krajih, na Kurentovanju na Ptuj ter drugih pustnih, folklornih, športnih in zabavnih prireditvah v Sloveniji in tujini. Lik kurenta in njihovi obhodi v pustnem času so trdno zasidrani med ljudmi na ptujskem območju in so pomemben dejavnik regionalne istovetnosti ter vplivajo na prepoznavnost regije. Kurenti kot najbolj znani slovenski pustni liki so v Sloveniji in tujini prepoznani kot eden od simbolov slovenske identitete. Lik kurenta je tudi navdih za književno (Ivan Cankar) in likovno ustvarjanje (slikar France Mihelič s serijo podob kurentov).